Mortensen proti Dánsku, rozsudek ze dne 21. 10. 2025 – Označení veřejně činné osoby za „nacistu“ na sociální síti z hlediska svobody projevu podle čl. 10 Úmluvy a podmínky pro uplatnění trestní odpovědnosti za takový projev na sociální síti

Stěžovatel: Mortensen

Žalovaný stát: Dánsko

Číslo stížnosti: 16756/24

Datum: 21.10.2025

Článek Úmluvy: čl. 10
čl. 8

Rozhodovací formace: Senát

Soud: Evropský soud pro lidská práva

Hesla: hodnotový soud, internet, kritika a difamace, kritika a difamace, nezbytný v demokratické společnosti/přiměřenost/rovnováha mezi dotčenými zájmy, občanský projev ve veřejném zájmu, ochrana osobnosti, ochrana pověsti jiných, ochrana práv a svobod jiných, respektování soukromého života, skutkové tvrzení, spravedlivé zadostiučinění, svoboda rozšiřovat myšlenky, svoboda zastávat názory

Český právní řád: čl. 10 odst. 1, 2 Listiny základních práv a svobod
čl. 17 odst. 1, 2 Listiny základních práv a svobod
čl. 4 Listiny základních práv a svobod
§ 12 odst. 2 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník
§ 184 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník
§ 81 odst. 1 a 2 a § 82 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

Významnost: 2

VÝBĚR ROZHODNUTÍ EVROPSKÉHO SOUDU PRO LIDSKÁ PRÁVA PRO JUSTIČNÍ PRAXI Č. 3/2026

Mortensen proti Dánsku

rozsudek ze dne 21. 10. 2025, č. 16756/24

Autorský komentář

Posuzované rozhodnutí se týká případu, jenž je vhodný k uveřejnění proto, že poukazuje na situaci, která se na sociálních sítích objevuje často (autor příspěvku uvede dehonestující skutečnosti o jiné, veřejně známé osobě). Pro takový případ nabízí určité vodítko, za jakých podmínek lze autora za projev na sociálních sítích, který jinou osobu dehonestuje, trestně postihnout např. za trestný čin pomluvy, a jak v takové situaci mají orgány činné v trestním řízení postupovat, resp. vyvarovat se toho, aby nedošlo k porušení práva na svobodu projevu podle čl. 10 Úmluvy.

Soud zejména posuzoval, z jakých důvodů soudy ve věci stěžovatele, jenž byl odsouzen za pomluvu, když o jiné veřejně činné osobě uvedl, že je „nacista“, pochybily. Vyjádřil se k tomu, že pokud je pronesen o jiném, jde o vysoce stigmatizující výrok, avšak, je-li takto pronesen, je hodnotovým soudem.

To má zásadní význam pro postup orgánů činných v trestním řízení, neboť pravdivost hodnotového soudu prokázat nelze (srov. bod 42 rozhodnutí). Proto je nezbytné, v případě, že je vedeno trestní stíhání autora, pro závěry o jeho trestní odpovědnosti vytvořit dostatečný skutkový základ, a to na základě objasnění kontextu učiněných výroků a odůvodnění poskytnutého autorem. Rovněž Soud zdůraznil (viz bod 47), že bylo nutné se zabývat kritérii týkajícími se důsledků zveřejnění, tzn. kolik lidí si příspěvek přečetlo, jak dlouho byl veřejně dostupný a zda ho převzaly sdělovací prostředky nebo byl jiným způsobem široce sdílen, aby podle toho mohly být posouzeny všechny rozhodné skutečnosti.

Ve vztahu k posuzované věci Soud v bodě 45 naznačil, že se vnitrostátní soudy dostatečně nezabývaly tím, že osoba, jíž autor označil za „nacistu“, byla osobou veřejně činnou, u níž (podle naznačené předchozí judikatury Soudu) jsou meze přijatelné kritiky širší, neboť se takové osoby nevyhnutelně vystavují veřejné kontrole, a musí proto prokazovat obzvláště vysokou míru tolerance. Současně Soud v bodě 44 konstatoval, že je nutné ve smyslu čl. 10 odst. 2 Úmluvy respektovat situace, kdy jde o politický projev a kdy o otázky veřejného zájmu, v nichž mají orgány činné v trestním řízení velmi malý prostor pro uvážení. Je tedy třeba velmi pečlivě zvažovat, zda je třeba přistupovat k trestní represi, a to i s ohledem na míru trestního postihu, když existují jiné formy možné nápravy. Uvedené se dotýká důsledného zvažování uplatnění zásady subsidiarity trestní represe, případně *ultima ratio*, kterou se však vnitrostátní soudy nezabývaly.

Vhodné je k posuzovanému rozhodnutí shrnout, že jde o další z mnoha, v nichž Soud vyjádřil důraz na ochranu svobody projevu zajištěnou čl. 10 Úmluvy, která je v jeho judikatuře vykládána velmi široce, a v této věci ji rozšířil i na pojem „nacista“, u něhož zdůraznil jeho stigmatizující dopad, tedy negativní účinek na toho, kdo jím je označen, ale současně při závěru o tom, že jde o „hodnotový soud“, vyjádřil problematičnost trestní odpovědnosti za takový čin. Ze závěrů tohoto rozhodnutí tak plyne, že je třeba vždy vytvořit „dostatečný skutkový základ“, tzn. objasnit všechny rozhodné skutkové okolnosti, a navíc důkladně též posuzovat čin z hledisek zásady subsidiarity trestní represe ve smyslu § 12 odst. 2 tr. zákoníku.

Jen pro úplnost lze připomenout, že na obdobné názorové linii rozhodoval i Ústavní soud, jenž v nálezu ze dne 11. 3. 2025, sp. zn. I. ÚS 1927/24 (šlo o trestný čin šíření poplašné zprávy podle § 357 odst. 1 tr. zákoníku), rovněž upřednostnil svobodu projevu ve smyslu čl. 17 odst. 1 Listiny základních práv a svobod s poukazem *„…na trvalou potřebu zvýšené ochrany politických projevů bez ohledu na to, prostřednictvím jakých zákonných ustanovení jsou omezovány, tím spíše jde-li o nejzávažnější omezení prostřednictvím trestní represe…“* (bod 33 nálezu).

(JUDr. Milada Šámalová)

SKUTKOVÝ STAV

Stěžovatel na sociální síti Twitter coby soukromá osoba zveřejnil příspěvek obsahující tvrzení, že R. P. „může být nacistou… zatímco [jiná osoba] byla zatčena za to, že nazvala policistu idiotem?“. R. P. byl obecně známý svými krajně pravicovými postoji a byl také zakladatelem a předsedou pravicové nacionalistické a protiislámské politické strany. Rovněž byl v květnu 2019 odsouzen za pomluvu, kdy představitele jiné politické strany nazval „nacistickou sviní“.

Stěžovatel byl v důsledku zveřejnění předmětného příspěvku rozsudkem okresního soudu uznán vinným z trestného činu pomluvy a byl mu uložen peněžitý trest v souhrnné výši 10 000 dánských korun (v přepočtu přibližně 32 800 Kč) a pro případ jeho nevykonání trest odnětí svobody v délce 10 dnů, a současně mu byla uložena povinnost k náhradě újmy ve výši 45 000 dánských korun (v přepočtu přibližně 145 700 Kč). Součástí argumentace stěžovatele před odvolacím soudem bylo tvrzení, že předmětný příspěvek byl učiněn na faktickém základu, neboť dotčený předseda politické strany zastával krajně pravicové názory podobné ideologii nacismu. Vrchní soud, jako soud odvolací, rozsudek soudu prvního stupně potvrdil, snížil však výši náhrady újmy na 30 000 dánských korun (přibližně 97 100 Kč).

Stěžovatel před Soudem namítal, že rozsudek dánského Vrchního soudu představoval porušení jeho práv podle čl. 10 Úmluvy spočívající v zásahu do svobody projevu. Opět argumentoval, že napadený příspěvek byl hodnotovým soudem založeným na dostatečném faktickém základu. Zároveň měl za to, že jeho tvrzení představovalo příspěvek do veřejné debaty, jelikož se týkalo tématu výkonu spravedlnosti v Dánsku.

PRÁVNÍ POSOUZENÍ

K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČL. 10 ÚMLUVY

19. Stěžovatel namítal, že rozsudek Vrchního soudu ze dne 5. 10. 2023 porušil jeho právo na svobodu projevu zaručené čl. 10 Úmluvy, který zní takto:

„1. Každý má právo na svobodu projevu. Toto právo zahrnuje svobodu zastávat názory a přijímat a rozšiřovat informace nebo myšlenky bez zasahování státních orgánů a bez ohledu na hranice. Tento článek nebrání státům, aby vyžadovaly udělování povolení rozhlasovým, televizním nebo filmovým společnostem.

2. Výkon těchto svobod, protože zahrnuje i povinnosti i odpovědnost, může podléhat takovým formalitám, podmínkám, omezením nebo sankcím, které stanoví zákon a které jsou nezbytné v demokratické společnosti v zájmu národní bezpečnosti, územní celistvosti nebo veřejné bezpečnosti, předcházení nepokojům a zločinnosti, ochrany zdraví nebo morálky, ochrany pověsti nebo práv jiných, zabránění úniku důvěrných informací nebo zachování autority a nestrannosti soudní moci.“

(…)

2. Posouzení Soudu

34. Mezi stranami nebylo sporné, že odsouzení stěžovatele představovalo zásah do jeho práva na svobodu projevu, že tento zásah byl „stanoven zákonem“, konkrétně čl. 267 trestního zákoníku (a § 26 zákona o odpovědnosti a náhradě škody), a že sledoval legitimní cíl ochrany pověsti nebo práv jiných osob, ve smyslu čl. 10 odst. 2 Úmluvy, a Soud se s tímto závěrem ztotožňuje. Podstatou věci tedy je, zda tento zásah byl „nezbytný v demokratické společnosti“.

a) Obecné zásady

35. Obecné zásady pro posouzení, zda byl zásah do výkonu svobody projevu nezbytný, byly vyloženy mimo jiné v rozsudku velkého senátu ze dne 7. 2. 2012, Von Hannover proti Německu (č. 2), č. 40660/08 a 60641/08, body 103–113; rozsudku velkého senátu ze dne 7. 2. 2012, Axel Springer AG

proti Německu, č. 39954/08, body 89–95; rozsudku velkého senátu ze dne 20. 10. 2015, Pentikäinen proti Finsku, č. 11882/10, bod 87; a rozsudku velkého senátu ze dne 29. 3. 2016, Bédat proti Švýcarsku, č. 56925/08, bod 48.

36. Aby bylo možné posoudit oprávněnost napadeného výroku, je třeba rozlišovat mezi skutkovými tvrzeními a hodnotovými soudy, neboť zatímco existenci skutečností lze doložit, pravdivost hodnotových soudů prokázat nelze. Požadavek na prokázání pravdivosti hodnotového soudu je nesplnitelný a zasahuje do samotné svobody názoru, která je zásadní součástí práva zaručeného čl. 10. Kvalifikace výroku jako skutkového tvrzení nebo jako hodnotového soudu je záležitostí, která v první řadě spadá do prostoru pro uvážení vnitrostátních orgánů, zejména soudů. Nicméně i v případě, že výrok představuje hodnotový soud, musí existovat dostatečný skutkový základ, který jej podporuje, v opačném případě bude takový výrok nepřiměřený (viz např. rozsudek velkého senátu ze dne 17. 12. 2004, Pedersen a Baadsgaard proti Dánsku, č. 49017/99, bod 76; a rozsudek ze dne 27. 2. 2001, Jerusalem proti Rakousku, č. 26958/95, bod 43).

37. Je-li Soud povolán přezkoumat nezbytnost zásahu v demokratické společnosti v zájmu „ochrany pověsti nebo práv jiných osob“, může být vyzván, aby posoudil, zda vnitrostátní orgány nastolily spravedlivou rovnováhu při ochraně dvou hodnot zaručených Úmluvou, které mohou být v určitých případech ve vzájemném střetu, a to na jedné straně svobody projevu chráněné čl. 10 a práva na respektování soukromého života zakotveného v čl. 8 na straně druhé. Nicméně, aby byl čl. 8 použitelný, musí útok na pověst osoby dosáhnout určité míry závažnosti a být proveden způsobem narušujícím výkon práva osoby na respektování soukromého života. Při poměřování práva na svobodu projevu s právem na respektování soukromého života zahrnují relevantní kritéria vymezená v judikatuře Soudu zejména: (a) přínos k debatě ve veřejném zájmu, (b) do jaké míry je dotčená osoba známa, (c) předmět zveřejnění, (d) předchozí chování dotčené osoby a (e) obsah, forma a důsledky zveřejnění. Při přezkumu stížnosti podané podle čl. 10 Soud rovněž zkoumá (f) způsob, jakým byly informace získány, a jejich pravdivost a (g) přísnost uloženého trestu (viz např. rozsudek ze dne 5. 11. 2020, Balaskas proti Řecku, č. 73087/17, body 37 a 38 a tam citovaná rozhodnutí). Pokud vnitrostátní orgány zvážily dotčené zájmy v souladu s kritérii stanovenými v judikatuře Soudu, jsou vyžadovány závažné důvody k tomu, aby Soud nahradil jejich posouzení svým vlastním (tamtéž, bod 39).

b) Použití obecných zásad na projednávanou věc

38. Soud konstatuje, že Vrchní soud vzal pro své právní východisko do úvahy příslušná ustanovení trestního zákoníku a případ posoudil ve světle kritérií uplatňovaných při konfliktu konkurujících si práv, konkrétně respektu k právu stěžovatele na svobodu projevu podle čl. 10 Úmluvy na straně jedné a právu R. P. na respektování jeho soukromého života podle čl. 8 Úmluvy na straně druhé.

39. Poté, co Vrchní soud kvalifikoval napadený výrok jako hodnotový soud, dospěl k závěru, že předložené důkazní materiály týkající se R. P., jeho jednání a chování, jakož i prezentace jeho příslušnosti, postojů a názorů, jak byly zachyceny v různých médiích, neposkytovaly dostatečný skutkový základ pro označení R. P. za nacistu. Dále Vrchní soud shledal, že v daném kontextu stěžovatelův příspěvek nebyl přínosem k veřejné debatě v otázce značného zájmu pro společnost.

40. Soud připomíná, že výraz „nacista“ automaticky neodůvodňuje odsouzení za pomluvu pouze proto, že je s ním spojeno zvláštního stigma. Obecně urážlivé výrazy „idiot“ a „fašista“ mohou být za určitých okolností považovány za přijatelnou kritiku. Dále platí, že nazvat někoho fašistou, nacistou nebo komunistou nelze samo o sobě ztotožňovat se skutkovým tvrzením o stranické příslušnosti této osoby (viz např. Balaskas proti Řecku, cit. výše, bod 54).

41. V projednávaném případě měl Vrchní soud za to, že sporný pojem „nacista“ má být klasifikován

jako hodnotový soud. Soud nevidí důvod s tím nesouhlasit.

42. Ačkoliv pravdivost hodnotových soudů prokázat nelze, Soud může připustit, že použití vysoce stigmatizujícího výroku, jakým je označení určité osoby za nacistu, vyžaduje dostatečný skutkový základ. Vnitrostátní soudy mají v zásadě nejlepší předpoklady k tomu, aby na základě kontextu učiněných výroků a odůvodnění poskytnutého osobou, která výrok pronesla, posoudily, zda takový skutkový základ skutečně existuje. V projednávané věci však Vrchní soud neposkytl žádné odůvodnění svého závěru, že dostatečný skutkový základ neexistoval. Pouze uvedl, že poskytnuté informace týkající se R. P. a jeho jednání, chování, příslušnosti, postojů a názorů buď dostatečný skutkový základ nepředstavovaly, nebo nebyly dostatečně doloženy dalšími konkrétními údaji v podobě podkladových materiálů nebo obdobných zdrojů.

43. Soud není přesvědčen ani o závěru Vrchního soudu v tom smyslu, že příspěvek nepřispěl k otázce veřejného zájmu, nebo dokonce značného veřejného zájmu. Příspěvek se týkal výkonu spravedlnosti v Dánsku a mezí svobody projevu, nebo, přesněji řečeno, implicitní nespravedlnosti spočívající v tom, že jedna osoba byla zatčena za urážku policisty tím, že jej nazvala idiotem, zatímco orgány, podle názoru stěžovatele, tolerovaly skutečnost, že R. P. mohl „*říkat strašné věci o lidech pouze na základě jejich etnického původu*“… Vzhledem k tomu, že R. P. byl znám tím, že testoval meze svobody projevu, nelze odkaz na jeho jednání považovat za irelevantní pro debatu, do níž se stěžovatel zapojil.

44. Soud připomíná, že podle čl. 10 odst. 2 Úmluvy existuje jen malý prostor pro omezení svobody projevu ve dvou oblastech, a to politického projevu a otázek veřejného zájmu. Proto je svobodě projevu obvykle poskytována vysoká míra ochrany, přičemž vnitrostátní orgány mají obzvláště úzký prostor pro uvážení, pokud se výroky týkají otázky veřejného zájmu. Určitá míra nepřátelskosti ani potenciální závažnost některých výroků nevylučují, aby jim byla vzhledem k existenci otázky veřejného zájmu poskytnuta vysoká míra ochrany (mezi mnoha jinými viz např. rozsudek velkého senátu ze dne 23. 4. 2015, Morice proti Francii, č. 29369/10, bod 125).

45. Za pozornost rovněž stojí, že Vrchní soud se nezabýval kritériem, „jak známá je dotčená osoba a jaké bylo předchozí jednání této osoby“. Soud v této souvislosti konstatuje, že ačkoli R. P. nebyl zvolen do Parlamentu, byl zakladatelem a lídrem pravicové nacionalistické a protiislámské politické strany s názvem Stram Kurs a v rozhodné době byl členem jak této, tak i jiné strany s názvem Hard Line. Byl dobře známou veřejnou osobou, neboť na sebe upoutal pozornost ve veřejné debatě v souvislosti se svými protiislámskými protesty a veřejnými vystoupeními, která v několika případech zahrnovala pálení Koránů, jakož i jiné projevy, jimiž vyjadřoval kritický postoj k přítomnosti zejména islámu v Dánsku … Postoje a chování R. P. vyvolaly různé diskuse v několika tištěných a televizních zpravodajských médiích, jakož i mezi odborníky a historiky o tom, zda jej lze považovat za fašistu nebo nacistu. R. P. byl sám odsouzen za pomluvu poté, co během televizní debaty označil předsedu jiné politické strany za „nacistickou svini“. Rovněž byl dvakrát odsouzen za rasistické výroky…. Za těchto okolností není podle názoru Soudu pochyb o tom, že R. P. byl veřejně činnou osobou. Soud připomíná, že u veřejně činných osob jsou meze přijatelné kritiky širší, neboť se nevyhnutelně a vědomě vystavují veřejné kontrole, a musí proto prokazovat obzvláště vysokou míru tolerance (viz, mezi jinými, Balaskas proti Řecku, cit. výše, bod 47, a tam citovaná rozhodnutí).

46. Stěžovatel byl naopak soukromou osobou, která dotčený příspěvek zveřejnila na twitterovém účtu jiné soukromé osoby.

47. Vrchní soud se nezabýval kritérii týkajícími se důsledků zveřejnění. Není známo, kolik osob si příspěvek přečetlo ani jak dlouho zůstal veřejně dostupný. V této souvislosti strany před Soudem předložily rozporné odhady …, které však nebyly potvrzeny. Vrchní soud však mohl vzít v úvahu, že šlo o příspěvek soukromé osoby na twitterovém účtu jiné soukromé osoby, že ani jedna z nich nebyla veřejnosti dobře známa a že nic nenasvědčuje tomu, že by příspěvek převzaly sdělovací prostředky

nebo že by byl jiným způsobem široce sdílen.

48. Konečně, povaha a závažnost uložené sankce jsou faktory, které je třeba vzít v úvahu při posuzování přiměřenosti zásahu (tamtéž, bod 61, a tam citovaná rozhodnutí). V projednávané věci byl stěžovatel odsouzen k peněžitému trestu ve výši deseti denních sazeb po 1 000 DKK (což odpovídá přibližně 1 350 EUR) a pro případ jeho nevykonání k trestu odnětí svobody v délce 10 dnů. V tomto ohledu Soud připomíná, že ačkoli použití trestněprávního postihu ve věcech pomluvy není samo o sobě nepřiměřené, odsouzení v trestním řízení představuje závažný postih, a to s ohledem na existenci jiných prostředků, jak proti takovým výrokům zasáhnout nebo se proti nim bránit, zejména občanskoprávní cestou (tamtéž; viz také rozsudek ze dne 5. 12. 2017, Frisk a Jensen proti Dánsku, č. 19657/12, bod 77). Stěžovatel peněžitý trest zaplatil, a proto mu nikdy nehrozil výkon trestu odnětí svobody. Stěžovateli však bylo rovněž uloženo zaplatit R. P. náhradu újmy ve značné výši, a to 30 000 DKK (což odpovídá přibližně 4 000 EUR). S ohledem na tuto skutečnost má Soud za to, že kumulativní trest ve výši přibližně 5 400 EUR byl nepřiměřeně přísný (srov. např. rozsudek ze dne 3. 7. 2025, Ludes a ostatní proti Francii, č. 40899/22 a 2 další, bod 117).

49. S ohledem na výše uvedené okolnosti má Soud za to, že vnitrostátní soudy neprovedly řádné poměření práva stěžovatele na svobodu projevu s právem R. P. na respektování jeho soukromého života v souladu s kritérii stanovenými v judikatuře Soudu a že dotčený zásah nebyl nezbytný v demokratické společnosti.

50. Z toho vyplývá, že došlo k porušení čl. 10 Úmluvy.

(…)

VÝROK

Z TĚCHTO DŮVODŮ SOUD JEDNOMYSLNĚ

1. *Prohlašuje* stížnost za přijatelnou;

2. *Rozhoduje,* že došlo k porušení čl. 10 Úmluvy;

3. *Rozhoduje,*

a) že žalovaný stát je povinen zaplatit stěžovateli do tří měsíců ode dne, kdy se rozsudek stane konečným podle čl. 44 odst. 2 Úmluvy, následující částky, které budou převedeny na měnu žalovaného státu podle kurzu platného ke dni zaplacení:

i) 5 400 EUR (pět tisíc čtyři sta eur), plus případnou daň, která může být splatná, z titulu majetkové škody;

ii) 4 000 EUR (čtyři tisíce eur), plus případnou daň, která může být splatná, z titulu nemajetkové újmy;

iii) 10 000 EUR (deset tisíc eur), plus případnou daň, která může být splatná, z titulu nákladů řízení;

(…)

(zpracovaly: Mgr. Alena Grüter a JUDr. Milada Šámalová)